

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

V knjigarni „Naša knjiga“
V CELOVCU, Gasometrgasse 10

lahko kupite:

LEPOSLOVNE,
STROKOVNE, ZNANSTVENE,
MLADINSKE
IN DRUGE SLOVENSKE KNJIGE
VSEH VRST

LETNIK VII.

CELOVEC, SREDA, 20. AVGUSTA 1952

STEV. 57 (517)

Konferenca v Bad Gleichenbergu

Včeraj ob 10. uri predpoldne se je začela avstrijsko-jugoslovanska konferenca v Bad Gleichenbergu, ki ima nalogo, da podrobno izdela besedilo sporazumov o dvolastnikih na avstrijsko-jugoslovanski meji in o malem obmejnem prometu. Pri tem se bodo naslanjali na brijonski protokol, ki je bil sprejet ob obisku zunanjega ministra Gruberja pri maršalu Titu. Konferenca bo trajala predvidoma deset dni. Kakor se je zvedelo, so po prvem plenarnem zasedanju začeli razpravljati najprej o stanju na štajersko-jugoslovanski meji pozneje pa pridejo na vrsto še koroški in gradiščanski predeli vzdolž avstrijsko-jugoslovanske meje.

Redni letalski promet med Avstrijo in FLRJ

V glavni upravi civilnega letalstva FLRJ so bila pogajanja o sklenitvi sporazuma za vzpostavitev rednega letalskega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo. V imenu vlade republike Avstrije sta se pogajanja udeležila Kurt Parsovski, svetnik zunanjega ministra, in dr. Josip Ullmann, svetnik uprave civilnega letalstva Avstrije, v imenu Jugoslavije pa Jovan Božovič, direktor glavne uprave civilnega letalstva, Malešev, svetnik zunanjega ministrstva vlade FLRJ, in Branko Sahič, svetnik glavne uprave civilnega letalstva.

Kakor sedaj poročajo iz Dunaja, so pogajanja potekala v prijateljskem duhu in bila končana s podpisom avstrijsko-jugoslovanskega sporazuma o zračnem prometu. Pričakujejo, da bo ta sporazum mnogo doprinesel k ojačanju civilnega letalskega prometa med obema državama, ki je bil vzpostavljen lansko leto, tedaj pa samo za čas poletne počitniške sezone.

Številke o Marshallovem planu

Po stanju z dne 1. junija 1952 je dobila Avstrija od leta 1948 na račun Marshallove pomoči približno 7 in pol milijarde šilingov; od tega so porabili za kmetijstvo 785 milijonov, za gospodarstvo 175,8, za industrijo 4131,4, za tujski promet 271,2, za železnice 798,4, za pošte 203,7, za graditev cest 106,7 in za graditev stanovanj 332 milijonov. Ostane so porabili za razne gospodarstvo pospešujoče ukrepe. V industriji so dobile od Marshallove pomoči največ elektrarne, in sicer blizu poldrugo milijardo.

Cene naj znižajo!

Ameriška gospodarska misija za Avstrijo, ki odloča o razdelitvi ameriške pomoči, je zahtevala, naj tekstilna in obutvena podjetja znižajo cene. Če se zastopniki teh gospodarskih panog ne bodo odzvali pozivu ameriške misije, jim bodo verjetno omejili kredite iz Marshallove pomoči za določeno tekstilno in obutveno blago.

Kralj - negotov poklic

V svetovnem tisku še niso prenehale vesti o neslavnem koncu vladavine bivšega egiptskega kralja Faruka, ko vzbujajo podobna nova vest svetovno pozornost. Zaradi težke duševne bolezni so namreč odslovili tudi Jordanskega kralja Talala, za njegova naslednika pa so razglasili Talalovega 17-letnega sina Husaina II. Do prevzema vladavine po Huseinu pa bo vodilo posle kraljevo namestništvo, v katerem so predsednik senata Ibrahim Hasen, senator Abdul Ruman in nekdanji obrambeni minister Suleiman Tuhani.

„Osvoboditelji“ se ne morejo zediniti

Nepričakovano hitro je tokrat Sovjetska vlada odgovorila na zadnjo noto treh zapadnih velesil glede avstrijske državne pogodbe. Med tem ko ni dala od sebe glasu po zapadnem predlogu tako imenovanega skrajšanega osnutka za vzpostavitev avstrijske neodvisnosti in suverenosti, ki je bil stavljen meseca marca, in tudi ne po prvi urgenci maja meseca, je Sovjetska vlada sedaj po drugi urgenci, torej polnih pet mesecev po zapadnem predlogu in ko je menda kominformovska propaganda proti skrajšanemu osnutku že zadovoljila moskovske gospodarje, odklonila omenjeni skrajšani osnutek.

V svojem odklonilnem odgovoru se Sovjetska zveza ponovno sklicuje na neko dozdevno oboroževanje odnosno nepopolno izvedeno demilitarizacijo, kakor tudi na nezadostno denificacijo v Avstriji in ponovno skuša povezovali vprašanje avstrijske državne pogodbe s tržaškim vprašanjem. Na drugi strani pa sovjetski odgovor žigosa dejstvo, da v zapadnem skrajšanem osnutku ni besede o pravici Avstrije, da si ustanovi svojo oboroženo silo.

Za navadne zemljane, ki niso in tudi ne bodo biti navdahnjeni s kremeljsko in kominformovsko „logiko“, je pač težko, da bi razumeli „smisel“ in ozadja sovjetskega odgovora,

ki se istočasno zaganja proti nepopolno izvedeni demilitarizaciji Avstrije, ko pa na drugi strani zagovarja njeno pravico do lastne oborožene sile.

Na koncu svojega odgovora Sovjetska vlada zahteva, naj zapadne sile opustijo svoj skrajšani osnutek avstrijske državne pogodbe, vali krivdo za zastoj pogajanj o tem vprašanju na ZDA, Veliko Britanijo in Francijo ter izraža svojo pripravljenost za zgotovitev neskrajšane avstrijske državne pogodbe.

V ameriških vladnih krogih menijo, da bo ob takem zadržanju Sovjetske zveze, ki je prišlo do izraza v njenem odgovoru na zadnjo zapadno noto o Avstriji, morala prihodnja generalna skupščina Združenih narodov razpravljati o avstrijski državni pogodbi.

Rio de Janeiro. — Brazilija bo na sedmem zasedanju generalne skupščine postavila pred Združene narode vprašanje ukinitve okupacije Avstrije in ponovne vzpostavitve njene popolne suverenosti. Poudarjajo, da je to rezultat nedavnega obiska avstrijskega zunanjega ministra Gruberja v Braziliji. Baje pa se bodo tudi druge države Latinske Amerike strinjale z Brazilijo.

Tragedija demokracije v Koreji

Z ogromno večino oddanih glasov je bil v začetku tega meseca ponovno izvoljen za predsednika Južne Koreje Sing Man Ri. To dejstvo je svetovni tisk na različne načine komentiral. Indijsko časopisje na primer označuje Sing Man Rijevo ponovno izvolitev kot „novo tragedijo demokracije“. Nekateri indijski listi, med njimi tudi „Express“, ki je znan zagovornik politike Nehrujeve kongresne stranke, posvečajo svoje komentarje in celo uvodnike korejskemu vprašanju in poudarjajo, da resno dvomijo v demokracijsko izvedbo nedavnih prezidentskih volitev v Južni Koreji.

„Express“ opozarja na diktatorsko ravnanje južnokorejskega prezidenta Sing Man Rija, ki je s pomočjo njemu poslušne policije prisilil parlament, potem, ko je dal aretirati celo vrsto poslancev, da je moral sprejeti njegov osnutek zakona o predsedniških volitvah. Isti list tudi trdi, da je ponovna izvolitev Sing Man Rija nov udarec na Organizacijo Združenih narodov, kjer je njegov nedemokratski, diktatorski režim v nasprotju z načeli, zaradi katerih so se v korejski vojni sodelujoče države Združenih narodov baje odločile, da aktivno posežejo v spopad na Koreji.

„Superorožje“ za sile Atlantskega pakta

Vrhovni poveljnik sil Atlantskega pakta general Ridgway je imel prvo tiskovno konferenco, odkar je prevzel visoki položaj. Na tej je dejal, da je atlantska skupnost dosegla pomembne uspehe, da pa so še vedno določene težave, posebno glede vzgoje kadrov, prevoza kakor tudi graditve baz in letališč.

Ko je govoril o oborožitvi atlantskih sil, je Ridgway izrazil prepričanje, da so države Atlantskega pakta sposobne izpolniti obveznosti, ki so jih sprejele v Lizboni glede organiziranja 50 divizij, 25 aktivnih in 25 rezervnih. Po njegovem mnenju sta razen drugih držav tako Francija kakor Velika Britanija sposobni izpolniti svoje obveznosti letošnjega leta. Ridgway je izrazil upanje, da bo med ameriško in francosko vlado dosežen sporazum

glede ameriških naročil v francoski industriji. Po njegovem mnenju so lahko ameriška naročila zmanjšana, da pa kljub temu ne bo ogroženo izpolnjevanje programa oborožitve atlantske skupnosti.

Vrhovni poveljnik sil atlantske skupnosti je prav tako dejal, da zahodne sile razpravljajo o možnosti oborožitve svojih sil z atomskim in drugim „superorožjem“.

Za zmanjšanje oborožitve

V zadnjem tednu so tri zahodne velesile predložile razrožitveni komisiji pri OZN novo listino kot dodatek že prej predloženemu načrtu za zmanjšanje oborožitve. Ta načrt je določal kot najvišje število vojakov za ZDA, SZ in Kitajsko en milijon in pol, za Francijo in Veliko Britanijo pa 700.000 do 800.000.

Po novem dodatnem predlogu, bi morale pet velesil proporcionalno znižati svoje kontingente, atomsko energijo pa bi morali postaviti pod mednarodno nadzorstvo.

Avstrija več uvaža kot izvaž

Izvoz iz Avstrije se je letos v juniju dvignil za 41 milijonov šilingov in je znašal 886 milijonov. Komercialni uvoz je narasel za 118 milijonov šilingov in je znašal 1168 milijonov. Doslej je Avstrija mnogo blaga uvažala v okviru pomoči, zdaj pa čedalje bolj narašča komercialni uvoz. Pasiva trgovinske bilance je znašala v juniju 282 milijonov, v maju pa 206 milijonov.

Visoki kitajski funkcionarji v Moskvi

Trenutno se nahaja na obisku v Moskvi kitajska vladna delegacija. Vodi jo ministrski predsednik in zunanji minister Ljudske republike Kitajske Ču En Laj, ki je, kakor poroča telegrafska agencija Reuter, izjavil ob prihodu na moskovsko letališče, da ima obisk namen, „poglobiti prijateljsko sodelovanje med obema državama in razčistiti nekatera vprašanja.“

Poučeni krogi sodijo, da se bodo sovjetsko-kitajski pogovori vrteli predvsem okoli gospodarsko-vojaških vprašanj v zvezi s finančnimi bremenami korejske vojne. To si razlagajo s tem, da so v kitajski delegaciji poleg namestnika šefa kitajskega generalštaba še drugi visoki vojaški poveljniki in trije vplivni gospodarstveniki.

Rakoši absolutni vladar Madžarske

Pretekli teden je madžarski parlament na izrednem zasedanju izvedel spremembo vlade. Na mesto ministrskega predsednika so postavili generalnega sekretarja madžarske kominformistične partije Mathiasa Rakošija, odstopiti pa je moral dosedanji ministrski predsednik Istvan Dobi, član madžarske stranke malih posestnikov. Dobi je sicer dobil mesto predsednika prezidija, na katerem pa ne bo imel nobenega vpliva več na politiko vlade. S to spremembo je Rakoši prevzel tudi formalno vso oblast v državi, med tem ko je tudi že doslej dejansko le on bil glavna figura na madžarski šahovski deski Moskve.

Perzijski petrolej za vse države

Član perzijske komisije za petrolej je izjavil, da so vse države, razen Sovjetske zveze, stavile svoje predloge za nakup perzijskega petroleja, v številni tudi nekatere britanske družbe.

Perzijska narodna skupščina je sprejela zakonski osnutek, s katerim je podaljšano obredno stanje na petrolejskih področjih v južni Perziji še za 3 mesece. Obsedno stanje se je začelo pred letom dni, ko so se britanski strokovnjaki umaknili s tega področja.

Načelnik urada za nacionalizacijo perzijske nafte Husein Maki je izjavil na tiskovni konferenci, da je njegova vlada sklenila z zapadnonemškimi podjetjem sporazum o prodaji petroleja. Perzija bo dobavljala petrolej temu podjetju v zameno za naftovode. Maki je poudaril, da je Perzija pripravljena prodajati surovo nafto vsaki državi, ki bi to želela. Pripomnil je, da Perzija ne more prodajati rafiniranega petroleja, ker ga sama potrebuje. Dejaj je tudi, da bo Perzija potrebovala približno 300 petrolejskih strokovnjakov, vendar pa iz držav izven Britanske skupnosti narodov.

Beograd. — V Beogradu so bila med predstavniki japonske in jugoslovanske vlade pogajanja za uvedbo normalnih diplomatskih odnosov. Ta pogajanja so se uspešno končala. Beograjski poučeni krogi izjavljajo, da bo japonska vlada kmalu odprla svoje poslaništvo v Beogradu. Poslaništvu bo načeloval odpravnik poslov, ki bo prišel v Beograd verjetno že konec tega meseca.

Koroški velesejem v znamenju zblizanja

V zadnji številki se je vrnila v prvem stavku uvodnika protismiselna napaka, ki jo popravljamo: Prvi stavek se namreč ne sme glasil: Koroški velesejem v Celovcu ni v pogledu na zgodovino Koroške nastal temveč tudi v pogledu na njegov pomen za razširjenje stikov s sosedi na jugu izredno velik uspeh, temveč se glasi pravilno: „Koroški velesejem v Celovcu ni le v pogledu na zgodovino koroških razstav temveč tudi v pogledu na njegov pomen za razširjenje stikov s sosedi na jugu izredno velik uspeh.“

Zaželjeni popravek

„Naš tednik-Kronika“ je prinesel v zvezi s pogajanjimi in dogajanjimi okoli volitve predsednika Kmetijske zbornice več neresničnih trditvev, ki nikakor ne koristijo volilni skupnosti v Kmečki gospodarski zvezi. Prav zaradi tega sem — ne iz ljubezni do preklečevanja ali do polemike, temveč iz prepričanja, da nas bo le resnica združila, — zahteval od „Našega tednika-Kronike“ preklitic teh neresničnih trditvev, ki ga je prinesel šele na intervencijo slovenskega advokata. Toda že v komentarju k temu preklitic prinaša omenjeni list nove laži in s tem dokazuje, da ni razumel moje dobrohotne zahteve. Zato smatram za svojo dolžnost, da v korist volilne skupnosti v Kmečki gospodarski zvezi in izrecni poziv „Našega tednika-Kronike“ tolačim resnični potek dogajanj in pogajanj okoli Kmečke gospodarske zveze brez kakršne koli polemične osti proti skupini, ki resnico zavija.

Resnica pa je taka:

Po prvem neuspelem poskusu, da bi prišlo do enotnosti vsaj na gospodarskem področju, je bil na predlog DFDL dne 18. avgusta 1951 prvi tozadevni sestanek, nakar je KLS dne 23. VIII. 1951 razmotrivala na svojem sestanku o naših predlogih in isti dan zvečer o svojih sklepih poročala zastopniku DFDL. Na prvem sestanku je g. dr. Tischler bil mnenja, da so kmečko-zbornice volitve predvsem stvar kmetov in se naj kmetje sami pomenijo, na kar je DFDL takoj pristala in so se kmetje-zastopniki DFDL in KLS tudi takoj sporazumeli tako glede programa kakor glede kandidatov in tehnične izvedbe volitev.

Cim pa je prišlo do sporazuma med kmeti samimi, KLS tega ni hotela priznati, ker njeni kmečki zastopniki kaže niso dovolj uspešni in so bili zaradi tega, torej na zahtevo KLS, potrebni še nadaljnji razgovori med nekmeti, pri katerih je prišlo končno do sporazuma glede programa, glede kandidatov in glede izvedbe volitev, ki sta se ga obe stranki, če izvzamemo neposredno pred volitvami nikakor ne v smislu sporazuma tendenciozno napisani uvodnik v „Našem tedniku-Kroniki“, v glavnem držali.

Kdo ima več in kdo manj zaslug pri izvedbi volitev na uspehu samem, si ne upam soditi. Brez dvoma gre največja zasluga doseženi skupnosti in kmetom — volilec samim.

Toda uspeh na volitvah je le eno, drugo, bolj važno pa je, da se doseženi uspeh po volitvah tudi pravilno izkoristi. Zato je DFDL iskreno pozdravila njen sporočeni sklep predsedstva Narodnega sveta koroških Slovencev z dne 26. XI. 1951 glede smernic za bodoče skupno delo, v katerem med drugim pravi:

1. Skupnost, ki se je obnesla v volilni dobi, ostane zaneprej. Nosilec skupnega dela v kmečko-gospodarskem sektorju je Kmečka gospodarska zveza in pod točko

6. Za slučaj, da je Kmečka gospodarska zveza postavljena pred politično ali narodno-politično odločitev, se morata konsultirati obe politični organizaciji (NSKS in DFDL), da je tako garantirana faktično skupna pot.“

Po tem na skupnem sestanku, ki ga je sklical volilni odbor, v bistvu ponovno sprejetem sklepu sem se tudi kot zastopnik DF vedno ravnal in od tod tudi moja legitimacija za sodelovanje in udeležbo pri političnih in narodno-političnih odločitvah KGZ. To naj bo povedano le mimogrede, ker je „Naš tednik-Kronika“ očitno pozabil na sklep in dogovor svojega lastnika in izdajatelja, da lahko blati človeka, ki ni njegovega političnega gledanja. V smislu tega dogovora sem predlagal tudi g. dr. Tischlerju kot zastopniku NSKS v koordinacijskem odboru, da se za volitve predsednika Kmetijske zbornice, pri katerem gre brez dvoma za politično ali narodno-politično odločitev, nobena skupina z nikomur ne pogaja samostojno in se o vsakem razgovoru o tem vprašanju medsebojno takoj obvestimo, na kar je g. dr. Tischler tudi pristal. Tako je prišlo tudi do skupnih razgovorov z „Österreichischer Bauernbund“ ali bolje rečeno z ÖVP. Pri teh sem popolnoma prepustil besedo g. dr. Tischlerju kot starešini, ker sva bila glede položaja in pomena KGZ po izidu volitev istega gledanja. Na štirih sestankih sem ob tej priložnosti spoznal razne veljake ÖVP in izvedel marsikaj zanimivega. Tako je bila zame nadvse zanimiva ostra besedna borba med g. dr. Tischlerjem in g. dr. Karischem, češ da ÖVP ni držala pod častno besedo Krščanski ljudski stranki za njene glasove pri državno-zbornskih volitvah danih obljub, ki je nastala potem, ko sem zahteval, da bi ÖVP-zastopniki vse to, kar so „pod častno besedo“ obljubljali, potrdili tudi s pisno pogodbo. Jasno, da sem po tem spoznanju le še bolj odločno zahteval pisno pogodbo, ki so jo pa ÖVP-zastopniki vedno odklanjali češ, da mora „med možmi zadostovati častna beseda“. No, končni uspeh vseh teh razgovorov, katerih so se udeležili izmenoma skorajda vsi veljaki ÖVP, je bil, da je na predvečer prvih volitev g. dr. Karisch v spremstvu ÖVP-sekretarja Daniela sporočil dr. Tischlerju in meni, da je ÖVP sama dovolj močna, da lahko z lastnimi glasovi izvoli predsednika in zaradi tega ne potrebuje pomoči KGZ, v imenu kandidata Gruberja pa je še prav posebno prosil, da ga KGZ tudi, če bi hotela, ne podpre pri volitvah, ker bi mu to delalo le težkoče v očeh VdU in socialistov. Po tem nedvoumno postavljanju je bilo zame le še bolj jasno, kar sem že prej spoznal, da se ÖVP neče s slovenskimi glasovi „umazati“, kar sem tudi g. dr. Karisch povedal v obraz z zagotovilo, „da si bomo to zapomnili“. Že drugi dan je bilo ÖVP in še prav posebno Gruberju seveda žal, da je poslal tako „spretnega“ interpreta svojih želja, ker bi bil „umazane“ glasove KGZ le rabil. V karakterizaciji g. Ferlitscha bodi povedano da je kljub svoji prejšnji na pogajanjih izraženim zagotovilo velikega razumevanja za zahteve KGZ pred VdU in socialisti nedvoumno izjavil, da so zahteve KGZ za ÖVP „nesprejemljive“. Zato KGZ jasno tudi ni podprla v

novi situaciji spet za njene glasove melodujočega g. Gruberja.

Po vsem tem je bilo zame jasno, da ÖVP Slovencev nikdar ne bo ničesar dala in da je zaradi tega vsako nadaljnje mešetarnjenje z ÖVP brezpredmetno. To tem bolj, ker je kmalu nato zavladal v ÖVP zakleti sovražnik koroških Slovencev dr. Hans Steinacher. Zaradi tega se DFDL od tedaj naprej tudi ni več razgovarjala, še manj pa pogajala z ÖVP, pač pa se je brez vednosti DFDL in KGZ, torej proti sporazumu, še nadalje samostojno pogajal g. dr. Tischler, ki je smatral, da je treba podpreti g. Gruberja in s tem katoliško krilo v ÖVP, ki je baje ravno zaradi propada Gruberja pri prvih volitvah za predsednika Kmetijske zbornice bilo izpodrinjeno od nacionalnega krila pod vodstvom dr. Steinacherja in njegovega besednika dr. Karischa. Zaradi tega se je g. dr. Tischler dne 19. januarja t. l. tudi peljal osebno z g. Gruberjem na Dunaj, da tam z Gruberjevimi dobrimi zvezami skupno prouči možnost ustanovitve slovenske kmetijske šole. Uspeh te vožnje je bil, da sta ministerialna svetnika dr. Nowotny in inž. Kopetz — g. minister tudi za g. Gruberja ni imel časa — g. dr. Tischlerja poučila, da je napačno postavljanje, češ da koroški Slovenci nimamo nobenih gospodarskih šol, ko vendar imamo že dolgo časa dve privatni slovenski gospodarski šoli in da je najboljša pot, da pridemo do fantovske šole ta, da pač ustanovimo še privatno fantovsko kmetijsko šolo. Tem šolam pa bi morda potem kmetijsko ministrstvo poklonilo pravico javnosti. Da bi bil ta „velikodušni“ nasvet še bolj sprejemljiv, so g. dr. Tischlerju dali še napačno informacijo, da „pravica javnosti“ vključuje tudi gnotno vzdrževanje učnih moči.

Ta „širokogrudna“ pomoč ÖVP-jevskega kmetijskega ministrstva pri ustanovitvi privatne slovenske fantovske kmetijske šole naj bi bila protisluga za podporo KGZ pri izvolitvi ÖVP-jevskega kandidata za predsednika Kmetijske zbornice. To stališče je zastopal pred menoj tudi g. dr. Tischler nekaj dni pred drugimi volitvami predsednika Kmetijske zbornice in predvideval v to svrhu že najem nekega „Kultererhofa“ pri Tinja, kjer pa bi moralo ostati ime „Kultererhof“ in bi bila poleg tega potrebna še intervencija g. Gruberja pri stari lastnici. G. Gruber da je za to pripravljen in tudi g. Ferlitsch da je za to rešitev. Moj ugovor pa je bil, da „privatna“ šola ni nikakršna protisluga niti ni nobena posebna pravica, temveč je ustanavljanje privatnih šol v ustavi zajamčena pravica vsakega državljanca, manjšini pa še posebno zajamčena pravica v senžermenski pogodbi. Poleg tega ne drži, da bi bila s pravico javnosti zvezano kakršno koli vzdrževanje učnih oseb in torej ta „širokogrudna“ ponudba v resnici ne predstavlja ničesar. Kljub temu pa ne odklanjaj te poti do fantovske kmetijske šole, vendar naj da Kmetijska zbornica tiste denarje, ki jih je dobila od Marshallove pomoči na razpolago za ustanovitev slovenske kme-

tijske šole in še tiste, ki so baje v isto svrhu določeni iz plebiscitnega fonda. Za te denarje smo namreč zvedeli prej na pogajanjih z ÖVP. S tem denarjem, — tako sem utemeljeval — bi bila zagotovljena potrebna adaptacija posestva in vzdrževanje šole vsaj za dve leti, medtem pa bi si priborili končno javno šolo, katera edina more biti naš cilj. Temu gledanju tudi g. dr. Tischler ni mogel ugovarjati in je izjavil, da je njegova krivda, da je na ta denar pozabil pri razgovorih in da je prepričan, da se temu ne bosta protivila ne g. Gruber niti ne g. Ferlitsch. On da bo govoril še tozadevno z g. Gruberjem.

Taka je bila situacija, ko smo se sestali v smislu pred- in povolilnega dogovora na dan drugih volitev predsednika Kmetijske zbornice v pisarni Slovenske kmečke zveze, da se pomenimo o zadržanju mandatov KGZ pri volitvi predsednika. Tam je g. dr. Tischler poročal, da je od g. Gruberja zvedel, da Marshallov denar ni več na razpolago, ker je bil rok za uresničitev načrta, v katero svrhu je bil denar namenjen, omejen s koncem zadnjega leta in da je ta denar zapadel, ker načrt ni bil izveden, (Saj je šlo le za slovensko kmetijsko šolo, za katero Kmetijska zbornica očitno ni imela nobenega interesa) o denarju iz plebiscitnega fonda pa ne odloča ÖVP sama. Kljub temu pa je dr. Tischler predlagal in zagovarjal podporo kandidaturi ÖVP-jevskega kandidata, ker vidi v nakazani poti le možnost, da bi prišli, čeprav potem privatno, do slovenske fantovske kmetijske šole.

Temu nasproti sem kot poverjeni zastopnik DFDL ponovno postavljaj, da v nakazani poti ne vidim nobene protisluge od strani ÖVP, da je nadalje tudi priznanje „pravice javnosti“ odvisno še od mnogih drugih okoliščin in da končno nimamo nobenega jamstva, da bo ÖVP tudi v resnici podprla to našo zahtevo oziroma poskrbela za pravico javnosti našim privatnim šolam. Zato sem predlagal, da opustimo vse naše nekdane zahteve in se omejimo le na eno samo, da namreč g. Gruber in g. Ferlitsch za ÖVP odnoso za „Österreichische Bauernbund“ podpiseta obveznostno izjavo, da bodo ÖVP-mandatariji v deželnem zboru, mandatariji „Österreichischer Bauernbund“ a pa v Kmetijski zbornici stavili predlog za ustanovitev slovenske fantovske kmetijske šole. To — tako sem utemeljeval — je zahteva, ki jo ÖVP brez kakršne koli pomoči lahko samostojno izpolni, pri čemer niti ne zahtevamo, da bi vsi ÖVP-mandatariji ta predlog tudi podprli.

Temu mojemu stališču so se pridružili nato vsi, tudi g. dr. Tischler, da je končno prišlo do naslednjega sklepa: mandatarija Kmečke gospodarske zveze podpirata kandidature ÖVP-jevskega kandidata le pod pogojem, da g. Gruber in g. Ferlitsch podpiseta omenjeno obveznostno izjavo, v nasprotnem primeru pa oddasta prazne listke. Na željo g. Dumpelnika, se je ta obvez-

Ustanovitev Trgovinske zbornice LRS

Po obsežnih pripravah je bila v torek dne 12. avgusta 1952 ob močni udeležbi članov ustanovna skupščina Trgovinske zbornice za LR Slovenijo. V dvorani zbornice v Tomšičevi ulici se je zbralo 118 delegatov, in sicer 98 predstavnikov podjetij (od skupaj doslej včlanjenih 110 podjetij) in 20 predstavnikov okrajnih trgovinskih zbornic.

Skupščino je začel predsednik pripravljalnega odbora Stane Cunder, ki je podal tudi zanimiv referat o vlogi in nalogah zbornice. Trgovinska zbornica bo skrbel, da se bo razvijala trgovina LR Slovenije in da bo pravilno opravljala svojo družbeno-ekonomsko funkcijo. Zbornica bo morala skrbeti, da se udrži poslovna morala in prepreči vsi negativni pojavi v blagovnem prometu, zlasti v obliki nezdravega tekmovanja ali monopolističnih oz. kartelnih teženj. Prav tako bo morala zbornica skrbeti, da se razvije smisel za sodelovanje in da se dvigne strokovna vzgoja trgovskega kadra. Naposled bo zbornica predstavljala in zastopala koristi trgovine in gospodarske delavnosti v blagovnem prometu ter dajala mnenja in predloge zborom proizvajalcev in drugim državnim organom.

Po končanih referatih je skupščino pozdravil minister Tone Fajfar, ki je poudaril velik napredek v blagovnem prometu, ki smo ga

dosegli v zadnjem letu. Hkrati pa je poudaril potrebo demokratičnega vodenja trgovine.

Popoldne je skupščina nadaljevala z volitvami predsednika upravnega odbora, nadzornega odbora in častnega sodišča. Volitve so bile tajne. Z vsemi oddanimi glasovi je bil za predsednika Trgovinske zbornice izvoljen dosednji predsednik iniciativnega odbora Stane Cunder.

Slovinci v tržaški radijski postaji nočejo postati italijanski uslužbenci

Predstavnik tržaške radijske postaje je potrdil vesti, po katerih je večina uslužbencev slovenske oddaje radia Trst odklonila podpis izjave o pristanku, da se uvrstijo med uslužbence italijanske radijske mreže (RAI).

Po navodilih direktorja radia Trst naj bi se podpisovanje izjav o prostovoljnem prehodu v službo RAI opravilo do 14. avgusta. Uslužbenci radia Trst so bili pozvani, naj se uvrstijo v vrste uslužbencev RAI na temelju dogovora med radiom Trst in ravnateljstvom italijanskih radijskih postaj. Po tem dogovoru bo tržaška radijska postaja prenašala spored italijanskih radijskih postaj in bo imela samostojno poročevalsko službo.

Spet huda suša v Jugoslaviji

Kakor pred dvema leti, tudi letos ogroža huda suša letni pridelek kmetijskih produktov v Jugoslaviji. Osem tednov že ni več bilo dežja v glavnih žitnih predelih v srednji in južni Srbiji. Na normalno žetev računajo skoraj samo v Sloveniji, med tem ko bodo vsi ostali predeli Jugoslavije več ali manj prizadeti po katastrofalnih vremenskih nepriklakah.

Pričakovana slaba letina zaradi suše sili Jugoslavijo, da omejuje izvoz kmetijskih proizvodov, ki je po lanskim dobri letini prinašal državi dragocene devize. Nasprotno, celo uvažati bodo morali razne produkte, ki so sicer jugoslovansko eksportno blago.

Zaradi pomanjkanja, ki je posledica suše, so do gotove mere nujno narasle v prizadetih predelih tudi cene kmetijskim pridelkom. To dejstvo, torej stvar ki je logično povezana z vremenskimi nepriklakah in na katero človek do danes žal še ne more vplivati, konj-formovski tisk — saj drugače tudi ni pričakovati — izkorišča za blatenje jugoslovanskih narodov in njihovega vodstva, kot da bi bilo samo krivo, da ni dežja že osem tednov, ker vodi „zločinsko politiko“. Morda hočejo kominformovci s takim bedastim pisanjem ustvarjati vero o nekem božanstvu modrega „otca“ v Kremlju, ki pošilja sušo kot kazen „hudim titoistom“...?

London. — Britanski obrambni minister je sporočil, da bodo v jeseni veliki manevri vojne mornarice držav Atlantskega pakta. Manevri bodo pod poveljstvom glavnega poveljnika pomorskih sil Atlantskega pakta ameriškega admirala McCormicka in vrhovnega poveljnika oboroženih sil Atlantskega pakta generala Ridgwaya. Manevrom bodo prisostvovali pripadniki danskih, kanadskih, francoskih, holandskih, norveških, portugalskih, britanskih in ameriških oboroženih sil.

Tokio. — Sindikat japonskih mornarjev je pozval okoli 35.000 svojih članov, naj stopijo v stavko in protestirajo proti neurejenim pogojinam.

Chicago. — Poljski konzul v Chicagu Sygmund Fabisjak je podal ostavko in zaprosil vlado ZDA za gostoljubje zase in svojo družino. Dejal je, da se je za ta korak odločil, ker je nasproten trenutnemu političnemu režimu na Poljskem in ker je čutil, da kot poljski konzul v Chicagu ne predstavlja stvarnih koristi svoje države.

Ottawa. — Češki konzul v Montrealu dr. George Mares je podal demisijo na svoj položaj in zaprosil kanadsko vlado za zaščito.

New Port. — V New Portu so nedavno začeli graditi velikansko letalonosilko „Forestal“, največjo ladjo na svetu, dolgo 317 m, ki bo gotova do marca leta 1954. Letalonosilka „Forestal“, ki jo grade v isti ladjedelnici, v kateri so zgradili novo veliko čezoceansko ladjo „United States“, je dobila ime po nekdanjem obrambnem ministru ZDA Forestalu, ki je umrl leta 1949.

nostna izjava kar napisala in jo je formuliral g. dr. Tischler osebno.

To je bil skupen soglasen sklep za zadržanje mandatarijev KGZ neposredno pred odhodom na druge volitve predsednika Kmetijske zbornice! Pri tem sklepu smo si bili na jasnem vsi, da se ni prišlo do sporazuma med ÖVP in kakršno koli drugo skupino, po informacijah, ki sem jih dan prej sprejel, tudi še ne med vladnima koalicijskima strankama, o čemer smo se prepričali tudi še telefonsko na imenovanem sestanku samem. Prav tako pa je bilo jasno, da v slučaju, da g. Gruber in g. Ferlitsch odklonita podpis, od ÖVP ne moremo in ne smemo ničesar pričakovati in da torej velja za ÖVP slej ko prej desetletja znana „Steinacherjeva politika“ napram koroškim Slovincem.

Kakor je vsem znano in razvidno tudi iz „Volkszeitung“, — le „Naš tednik-Kronika“ tega iz prozornega namena noče vedeti, — na dan volitev zjutraj v Kmetijski zbornici za časa napovedanega začetka občnega zbora Kmetijske zbornice še ni bilo nobenega sporazuma med ÖVP in kakršno koli drugo skupino. Nasprotno so vse v Zbornici zastopane skupine tam iznesle svoje pogoje za podporo kandidaturi ÖVP-jevskega kandidata nakar je g. deželni glavar kot predsednik zborovanja prekinil sejo, da ÖVP ponovno možnost razgovorov in pobotanja z ostalimi skupinami in da na ta način prepreči ponovitev brezuspešnih volitev, kakor so bile prve. Tembolj značilna in v resnici potrdilo absolutne ÖVP-jevske nenapravljivosti za kakršno koli koncesijo koroškim Slovincem je zato kategorična odklonitev podpisa od strani g. Gruberja, ki je ob tej priložnosti povedal, da se o kakršnem koli podpisu zvečer poprej z g. dr. Tischlerjem nista zmenila. Na ugovor naših mandatarijev, da je prav g. dr. Tischler sam formuliral obveznostno izjavo, se je g. Gruber odstranil z besedami, da pismenih izjav in pogodb ne napravi. Pač pa je par minut pozneje napravil pisno pogodbo z „Arbeitsbauernbundom“, kateremu je moral dati mnogo večje koncesije, kot je bila naša minimalna, v resnici le še formalna zahteva.

Taka so dejstva in to je resnica! Če je kdo smatral, da je s tem postal „nov položaj“, ki je „po zdravi razsodnosti“ terjal drugačno odločitev, je to najmanj čudno presojanje položaja. Meni ta „novi položaj“ samo pove, da za Steinacherjevo ÖVP še bolj velja, kar sem izjavil dr. Karischu, „da se ÖVP s Slovinci noče umazati“.

Izrecno pa poudarjam, da moje postavljanje nikdar ni bilo naperjeno proti osebnosti g. Gruberja niti naj to danes ni ponovna kritika tedanjega zadržanja g. Dumpelnika, ki je pozneje čestokrat dokazal, da ima mnogo več razumevanja za enotnost našega kmečkega prebivalstva kakor lastniki, izdajatelji in pisci „Našega tednika-Kronike“.

Nasproti raznim zlonamernim namigavanjem bi samo še povedal, da od strani DFDL ni bilo nobenih samostojnih pogajanj s kakršno koli drugo skupino glede volitve predsednika Kmetijske zbornice. Če je kdo ob priložnostnih srečanjih izvedel nekaj tudi v tej zadevi, je bila v smislu dogovora vedno takoj obveščena tudi KLS. Tako je razumeti tudi moje „zagotovilo“ na dan volitev samih. Dejstvo pa, da neposredno pred začetkom zasedanja občnega zbora Kmetijske zbornice dne 9. februarja še ni bilo pogodbe med ÖVP in SPO, je znano in zato v izjavah gospoda deželnega glavarja Wedeniga in tajnika Socialistične stranke Sime, da se ni prišlo do sporazuma, ne vidim laži, pač pa je pisanje „Našega tednika-Kronike“ v tej zvezi zlonamerno zavijanje resnice.

dr. Franci Zwitter

KOLENDAR

Sreda, 20. avgust: Bernard
Četrtek, 21. avgust: Ivan Fran, Santal
Petek, 22. avgust: Filip Benic.

SPOMINSKI DNEVI

20. 8. 1914 — Zmaga Srbov nad Avstrijci pri Ceri.
21. 8. 1835 — Umril v Madridu španski pesnik Lope de Vega, začetnik španske dramatik — 1860 Rojen v Repnjah pri Vodichah na Gorenjskem slavist Jernej Kopitar.
22. 8. 1850 — Umril nemški pesnik Nikolau Lenau, s pravim imenom Niensch von Strehlenau — 1862 Rojen francoski skladatelj Claude Debussy — 1864 Položen temelj Rdečemu križu. Ženevski župan Henry Dunant sklical pod vtišom grozot bitke pri Solferinu konferenco dobroteljskih organizacij za pomoč ranjencem.

OPOZORILO

izseljencem in pripornikom

Opozarjamo vse bivše izseljence in pripornike, da je rok za vlaganje prošnje za izstavitel uradnega potrdila (Amtesbescheinigung) in potrdila za žrtve fašizma (Opferausweis) podaljšan do 31. decembra 1952.

V zvezi z novim zakonom za poravnavo škode žrtvam fašizma sta ti potrdili velike važnosti in naj vsak vložijo čimprej prošnjo.

Glavni odbor Zveze slovenskih izseljencev.

Slovenjegraški zadrudniki so bili na Koroškem

V dnevih od 14. do 17. avgusta so se zadrudniki kmetijskih zadrug okraja Slovenj Gradec mudili pri nas na Koroškem. Pri svojem odhodu so prosili za objavo naslednje zahvale:

Prisrčna hvala vsem rojakom in vsem ostalim, ki so nam šli na roko za časa našega poučnega izleta na Koroško. Zadrudniki kmetijskih zadrug slovenjegraškega okraja smo dobili na poti po Koroški toliko lepih vtisov, da jih je nemogoče izraziti s par besedami in že na tem mestu, ko odhajamo spet v Jugoslavijo. Videli in čuli smo mnogo, bodisi na veleseljstvu v Celovcu, bodisi na centrali Zveze slovenskih zadrug, ali v Kotmari vasi, Bilčovsu, v Bačah, na Gosposvetskem polju, v Feldkirchnu, Ojstrovici, Št. Vidu, v Velikovcu, kjer smo se poklonili v Št. Rupertu počivajočim partizanom, v Sinči vasi in v Pliberku, da moremo izjaviti samo to, da nam bodo ostali ti dnevi v nepozabnem spominu, predvsem pa še bratski sprejem povsod, kjer smo prišli med rojake. Posebno se moramo zahvaliti še tovarišem dr. Mirtu Zwittru, Blažu Singerju, Francetu Brežjaku, ki so nam podali s svojimi nasveti bratsko roko in bili naši vodiči vse dneve. Prepričani smo, da bodo navezani stiki še v veliko skupno zadrudno korist, s tem pa tudi za obojestranski napredek. Zahvalujemo se pa tudi vsem onim, ki so kakor koli pripomogli, da smo se vse dni čutili kakor doma. Prva naša obveza bo, vrnitev vaše gostoljubnosti.

Zadrudniki kmetijskih zadrug okraja Slovenj Gradec

Kotmirški popotni utrinki

Dolgo ugibljem, ko se vračam s svoje službene poti od naših zavednih gospodarstev naobraženih in kléno-preizkušenih pribelskih gospodarjev, kam naj postavim svoje dvokolo, da se zamorem brez skrbi povzpeti na Plešivec in na Vurde.

„Pa poizkusiš enkrat pri Rutarju v Šent Kandolfu“, si rečem, čeprav vsled večletnega težkega bolehanja gospodarja nimam tu ožjih osebnih stikov.

Kako prijetno sem vendar iznenaden, ko me danes Rutar — gospodar, kljub boleznim sprejme tako vedro in veselo kakor da bi si bila stalno najboljša prijateljica in kakor da bi ne bilo nobene bolezni v hiši. In koliko mi ve mož povedati: v gospodarskem in narodnem ozirju! In obide me tedaj prijetna odkritosrčna misel, kako lahko bi se dalo na Koroškem delati, če bi bili vsi gospodarji tako vedrega značaja in tako gospodarsko razgledani.

V prostorno, hladno vežo se vsedava. Bal sem se skraja, da ne bova imela prav snovi za razgovor, kajti, ko sem bil prvič in zadnjič pred par leti pri Rutarju, je delal ta glavno-poklicno nekako še v svoji domači mizarški delavnici. Danes vendar se on predstavi sto-

odstotno kot izkušen poljedelec in danes tudi doznam, da predstavlja Rutarjeva domačija „cel grunt“ na globoki, črni zemlji z razsežnim sadovnjakom okrog hiše. Kar vendar naprednega gospodarja boli, je okolščina, da prelepa domačija nima naslednika — gospodarja, čeprav vodita in izvajata vsa gospodarska dela tihi, marljivi, izobraženi in simpatični hčerki.

Zanj, kot mučenika — izseljenca in zelo zavednega slovenskega narodnjaka je v njegovi narodni hiši naravno samo v resnici zaveden naslednik sprejemljiv.

Osemkratni pridelek mu je dala letos kljub suši domača rž, dočim ko je tuje sorte pridelal komaj trikratno seme. Pojasnim mu tudi, zakaj mu je originalno seme pšenice dalo dvajsetkratni pridelek, prva razmožitev iste sorte vendar samo petkrat od vse posejane količine. Dragocene so njegove izkušnje z nitroamonkalom pri setvi repe in uporabi tega pri prosu.

Nekam plašno, odrezano poseže v najin razgovor mehak ptičji spev in cvrlikanje najprej z ene stene, potem z druge in končno z vseh strani. Tedaj šele opazim na vseh straneh (Nadaljevanje na 4. strani)

ŠT. PETER NA VAŠINJAH

V gospodarskem posloju Petra Moraka v Ribnici pri Št. Petru na Vašinjah je nastal v sredo zvečer predzadnji teden požar, ki je uničil celotni letošnji pridelek, gospodarske stroje, vozove in orodje. Skupno škodo cenijo na okoli 150.000 šilingov. Oganj pa je zahteval tudi življenje 50-letnega kmečkega delavca Florijana Hirna, ki je imel svoje ležišče na skednju. Domnevajo, da je Hirm svetil z odprto svečo, ko je iskal ležišče in jo pozabil pogasiti, preden je zaspal in se je na ta način vnela v bližini ležišča nakupičena slama.

KOTMARA VES

Minuli petek smo ob veliki udeležbi spremili Julijano Lajčaher, p. d. Habnarco na Ročici, k zadnjemu počitku. Trda in bridkosti polna je bila življenjska pot pokojne Habnarjeve mame (65 let). Dolgoletna bolezen, bila je 15 let hroma, jo je priklepala na bolniško sobo. Kljub bolezni je morala nositi leta 1945 vse breme gospodarstva, ko so nacisti odvedli moža zaradi sodelovanja v NOB v Dachau in je poleg tega med tem časom pogorelo tudi gospodarsko posloje.

Habnarjev dom na Ročici ni znan le kot eden najlepše urejenih posestev v vsej okolici, temveč tudi kot trdnjava narodne zavednosti. Domači pevski zbor se je poslovil na domu in ob grobu od pokojne mame z lepimi slovenskimi žalostinkami. Tudi domači gospod župnik se je v lepih ganljivih besedah poslovil od pokojne mame.

Naj ji bo domača zemlja lahka, preostalim, možu in otrokom pa naše iskreno sožalje!

Poročati še imamo, da smo minuli teden imeli gozdni požar. Na križpotu pod Plešiv-

cem je iz neznanega vzroka začelo goreti. Požar je uničil les na površini 2000 m² in škoda znaša okoli 10.000 šilingov.

Zaradi pomanjkaja vode je bilo gašenje zelo težavno, čudo so morali spravljati iz doline z dvema brizgalkama na strmino. Domači požarni brambji je končno uspelo požar omejiti. Na pomoč je prispela tudi požarna bramba iz Nove vasi.

HODIŠE

Dolgo se je že govorilo, da nas namerava naš gospod župnik dr. Janko Mikula zapustiti in odpotovati nekam v Avstralijo. Te govorice je gospod župnik potrdil tudi sam, ko se je trikrat javno poslavljajal s prižnice od nas. Vendar je moral še vedno čakati, predno so bile urejene potne zadeve, končno pa se je pretekli teden zares poslovil in odšel v daljni svet, kjer namerava ostati nekaj let. Želimo mu vse najboljše in mnogo sreče!

TEŽKA PROMETNA NESREČA PRI BELJAKU

Minulo soboto dopoldne se je trgovec Franc Stross iz Št. Petra pri Grazu vozil z avtom s svojo ženo in dvema otrokoma, 14 letno hčerko in 10 letnim fantom, v smeri proti Beljaku. Družina je preživela svoje počitnice na Baškem jezeru. Na ostrem ovinku blizu Marije na Zilji je odpovedala zavora ter je zaradi tega zadela voz v občestni kamen in se nato prevrnil na levo. Vse štiri osebe je treščilo na cesto. Dočim so bili trgovci in oba otroka brez znatnih poškodb kmalu na nogah, je ostala žena z razbito lobanjo, tako, da so izstopili možgani, nepremično ležeča na cesti. Pačec je bil tako silen, da je bila nesrečna žena ta-

koj mrtva in lahko si je predstavljati, kakšna obupa in neutolažljiva žalost je zadela moža in otroke.

RUDA

Na Rudi so pred kratkim odprli novo zgrajeno občinsko hišo. Slavnosti so prisostvovali poleg številnih občanov občinski odbor, doktor Medved kot zastopnik deželnega glavarja, okrajni glavar doktor Wagner ter zastopnik občinske revizije Pobeheim. Zupan Škorjanc je v svojem pozdravnem nagovoru orisal zgodovino nastanka nove zgradbe, ki je bila nujno potrebna, ker stari poslovni prostori niso več odgovarjali svojemu namenu.

ŠT. ŠTEFAN NA ZILJI

Visok jubilej je dne 21. julija t. l. praznoval naš gospod župnik in duhovni svetnik Antou Pelnar. Ob številni udeležbi župljanov, več duhovnikov in zastopnikov oblasti je gospod župnik praznoval slovesnost biserne maše, to je šestdeseto obletnico mašniškega posvečenja.

Gospod župnik Pelnar je po rodu Čeh, zato je razumljivo, da smo ga vedno imeli za svojega, ker se je z vso ljubeznijo predal slovenskemu jeziku in ostal zvest svojemu prepričanju vse življenje. Rad govori z vsakomur v slovenskem jeziku in se ga poslužuje v bogoslužju. Tak značaj je naravno, da uživa spoštovanje in ugled v fari ter je bil ob svojem jubileju deležen mnogih iskrenih čestitk in izrazov ljubezni. Gospod župnik Pelnar je tesno povezan s svojo župnijo, ker služi v njej že 52 let. Triinosemdeset let je star, toda se še veseli svežosti, zdravja in prožnosti. Ob njegovem jubileju mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

V naši občini vsakdo ve, da ljudje veliko slovensko govorijo in občujejo med seboj v slovenskem jeziku, torej je naravno, da je v teh primerih občevalni jezik slovensčina. Zaradi tega je vsekakor čudna in zanimiva metoda ljudskega štetja, kjer so se števeni komisariji zanimali tudi za občevalni jezik, da v Št. Štefanu niso kratko in malo našli in naštel nobenega Slovenca. Takšno jezikovno zmaličanje našega ozemlja je potvorba dejanskega stanja in bi bilo potrebno, da bi se o dejanskem stanju prepričala kakšna mednarodna komisija.

CIRKUS APOLLO V CELOVCU

Na svoji turneji skozi Evropo se je znani cirkus Apollo iz Hamburga ustavil tudi v Celovcu, kjer gostuje le štiri dni od 18. do 21. t. m. Kdor bi pričakoval ogromen zverinski park, kakšnega smo bili vajeni pri predvojnih cirkusih, bo razočaran, čeprav sodi edina zverinska točka z levi med najboljše te vrste. V nadaljnjem sporedu občudujemo številne prekrasne žlahtne konje in posebno svetovno znane akrobate na lučalni deski in skakače Douglas. Na koncu pa začara ne toliko cirkuska umetnost kot tehnična čuda s svojimi bajnimi lučnimi efekti nad umetnim jezerom slehernega gledalca v pravljici svet vil in rusalk. Med vsemi zanimivostmi pa so najbolj zanimive visoke cene vstopnic od šil. 5.50 do 28.—.

AVGUST ŠENOVA
2
KMEČKI PUNTI

Eno je izročil moj zet Miha Konjski na Martinovo banu Petru Erdediju proti Batorovcem, a drugo sem na dan svete Elizabete sama poslala kraljevski svetlosti v Požun proti Juriju Vsesvetičkemu. Kralj je ukazal preiskavo. Najprej naj počli sodnija, potem pa, če treba, top.

Plemenitemu gospodu Palfyju je bilo čudno pri duši, ko se je iz ust Heningove sipal na njegovo glavo cel potok besed. Prepaden je zjajl v to izredno žensko, ki je z razplamtelim obrazom in bliskajočimi očmi naglo in vzburjeno stopala po sobi, v kateri se sedaj ni čulo ničesar razen visokih opetih gospodinje, ki so udarjale po kamnitem podu, in težkega dihanja njene srčite duše. Medtem se je Madžar nekoliko ovedel.

„Vaša milost,“ je pritegnil, „od sreča mi je žal, da sem povsem nehote bil povod, da ste se tako razsrdili. Vi ste pravična ženska, vdovica, mati. Krivica vas boli in to je prav. Govorili ste važne in težke besede, naštevati velike krivice, jaz pa, ker cenim vašo plemen-

nito jezo, nočem dvomiti o tem, kar ste mi povedali. Moj milostljivi gospodar mi je natančno dokazal, od kod izvira in čigava je pravica do Susjeda in Stubice. Četudi vseh krivic, ki ste jih tu doživeli, ni moči zapisati v greh mojemu veličnemu gospodarju, ampak bolj zmešnjava, ki je v hrvatski in ogrski kraljevini zavladala po nesrečnem muhačkem porazu“, priznava in obžaluje gospod kraljevski sodnik, da je morebiti tudi on nekaj kriv, toda manj iz srčne zlobe, kakor od krutih nrovov tega razvratnega časa in napačnih obvestil nevrednih služabnikov. Žal mu je in trdna je njegova volja, da se vse popravi, kakor je treba. Jaz sem torej poslanik miru in prosim, plemenita gospa, da me nekaj časa mirno poslušate.“

Palfy je umolknil in čakal, kaj poreče na to gospa Uršula.

* Leta 1526 je vdrl na Ogrsko turški sultan Soliman II. „Sijajni“ (1520—1566) in v bitki pri Mohaču premagal ogrskega kralja Ludvika II., ki je na begu utonil, nakar so Ogrji in obenevi Čehi izvolili za svojega kralja brata nemškega cesarja, Habsburžana Karla V., avstrijskega vojvodo Ferdinanda. Ker pa je del Ogrov hotel za kralja sedmograškega vojvoda Ivana Zapolja in se je le-ta podvrgel Solimanu II., je sultan spet vdrl preko Ogrske do Dunaja, katerega pa se mu ni posrečilo zavzeti. S tem je splahnel tudi odpor Zapolje in je Ferdinand dokončno zavladał ogrskim in hrvatskim deželam, kjer je z bogatimi darovi in predpravicami pridobil večino plemstva — podložno kmetstvo ljudstvo itak ni imelo nobene besede.

„Govorite hitro in kratko!“ je odgovorila žena, ne da bi poslanika pogledala. Držala je roke križem in gledala skozi okno na ravnico. Madžar začne:

„Imetje, za katero gre, sta Susjed in Gornja Stubica: veliko je in rodovitno. Razteza se od vasi Stenjevec do štaerske meje na Sotli, a od Stubice skoro do Bistrice. Obsega ornice, livade, vinograde, gozdove, pašnike, pristave, shrambe, mline, dva trdna gradova in veliko število močnih in delavnih kmetov. Kaj čuda, da so se ga mnogi polakmonili, toda nobenega dvoma ni, kdo ima do njega pravico. Po dednem pravu pripada napol Heningovi družini, napol Batorovi, ker je bila pokojna gospa Kata, rojena Rozgonj, mati gospoda kraljevskega sodnika, po krvi Heningovka. To brezdvomno pravo pa je bilo hudo prelomljeno, kakor ste rekli, za tistega nesrečnega časa, ko sta se za ogrsko krono potegovala Ferdinand Habsburški in Ivan Zapolja, dočim je po tej kraljevini plemenil in ropal Turek. Težko je v takih nasilnih časih ohraniti najbolj jasno pravo.“

Kadar koli vladar seže po novi kroni, mu je prva skrb, da pritegne k sebi čim več močnih pristašev ter bo v korist njim in tudi ne v škodo sebi iztrgal iz knjige pravice marsikatero stran. Sredi take strankarske borbe ne mara za načelo: kaj gre komu po pravici, marveč se drži načela: daj, da ti dam. Moj gospodar se je oklenil Ferdinanda, isto pa je storil tudi pokojni gospod Andrej ali, kakor se

je prej imenoval po svojem rodu, Teuffenbach kar je tudi povsem naravno, saj je bil nemškega porekla. Toda kralj Ferdinand je najprej ta posestva podaril svojemu konjarju, čemur se ni čuditi. Španec ima namazan jezik in se zna kralju, okoli katerega se venomer suče, prilizovati. Pozneje je Ferdinand posest podaril zagrebškemu škofu Simonu Erdediju; tudi to ni nič čudnega. Družina Erdedijevih je bogata, mogočna in junaška, a malokdo od njih je bil tako trd in neuklonljiv, toliko smel in vztrajen, kakor pokojni škof Simon, glavna opora Ivana Zapolje na Hrvatskem; Ferdinand bi mu bil dal še več ko samo Susjed in Stubico, da ga pritegne na stran Habsburga. O generalu Kacijanarju pa je sodil, da je najbolj močan in sposoben poglati iz dežele Turka, dokler se ni izkazalo, da so ga Turki podkupili. Tako je bilo: povsod se je vprašalo, kdo je kaj storil v korist kralja, nikakor pa ne, na kateri strani je pravica. Naposled pa so le premagali vse vsiljene Batori in Heningi. Leta 1559 je kralj Ferdinand v Lincu potrdil vse pravice Batorov in Heningov do imetja Susjeda in Stubice.“

„Da,“ se je oglasila gospa Uršula in nekoliko obrnila glavo k poslaniku, „vsaki družini polovico užitka, in sicer vsem potomcem moškega in ženskega spola.“

„A kako se je to zgodilo in kdo je to izposloval, plemenita gospa?“

„Bator in moj pokojni mož, oba skupaj.“

„Resnica,“ je odvrnil Palfy, „tako Bator

Kotmirški popotni utrinki

(Nadaljevanje s 3. strani)

nah prostorne svetle kletke z raznovrstnimi živahnimi ptiči. „To je veselje, takoreč edina strast mojega zeta, ki dela v mizarstvu v Celovcu, ki pa se vselej, ko se vrne z mesta, podá najpreje k njegovim ptičem“, smeje se in skoraj malce ponosno pojasni gospodar.

Pred svojim odhodom si moram naravno ogledati tudi njegovega krepkega čilega konjička in moderen kokošnjak (njegovo lastnoročno delo), v katerem goji okrog sedemdeset raznovrstnih jajčarič. In obljubiti moram, da se skoraj vrnem na kak dan, ko bo delj časa za pomenke in ogleda.

Ko se potem vzpenjam v vročini poletnega opoldneva po strmih, samo deloma z gozdom poraslem južnem pobočju Plešivca na sleme dolge plešivške visoke planote, ozrem za seboj še mladega možkega, vedno nagleje spešiti korake in ko že ne morem več v samotni pobočja uteči neznanemu zasledovalcu, začujem nenadno tudi svoje ime. Gospodar Toplicar. Skoraj sva potem na njegovi domačiji, kamor sem itak bil namenjen.

In prišedši na dvorišče me povede gospodar najpreje v hlev. Ne morem se tudi dosti začuditi težki, številni živini. Pač dokaz dobre zemlje z izdatno krmo in samoumevno skrbno nego. Dobro zemljo pokazuje tudi jemanje vzorca za preizkušanje. Krasen razgled, eden najlepših in najprostranejših razgledov, kot se mi jih je kedaj z Gur odprlo na Spodnji Rož, se mi tu predočuje.

Kdor je bival pač mnogo desetletij izven svoje ožje domovine tega pač strnjen pogled na svoje domače vasi, loge in tlobrave, od Apač do Borovelj in čez, po dolini navzgor vedno znova priklene in vzbudi v njem spomine na srečnejše njegove in srečnejše narodove čase.

Ne smem končno odredi povabilu prijazne Toplicarjeve gospodinje na požirek sadjevca. In ni mi bilo žal, da sem se povabilu odzval. Tako močne in okusne pijače najdeš prav malokje na Koroškem. „To je delo našega sina“, pojasni gospodinja in pripoveduje dalje, kako izredno nadarjen je mladenič, katerega je označil celo predsednik občinskega kmečkovega sveta za enega najnadarjenjših v občini. Komaj sedemnajstleten se je iz lastne vneme prijavil za razne gospodarske tečaje in danes samo obžaluje, da mu ne dopušča čas, da bi študiral za agrarnega inženirja. Mora poleg očeta kot edina moška moč na velikem posestvu voditi traktor in oskrbovati vse druge stroje. Ko poseže končno tudi gospodar v najin pomenek in potoji, da je močno prehlajen, smeje poudari pogumna gospodinja: „Ženska v kimpetu in prehlajen mož, to je enakol!“

Izredno mikavna in pestra je nadaljnja hoja po plešivškem grebenu, toda kljub temu se mi zdi danes pot od Toplicarja do Krznarja izredno dolga. Nikakor ne morem že ozreti

Razajeve domačije, ki meji na Krznarjevo. Končno zagledam na veliki viseči kotanjasti, že od preje nekam znani njivi globoko pod seboj pet, šest žensk z moškimi ob koncu, ki dozdevno ruvajo lan. Razajeva njiva. Ob nadaljnjem motrenju dela teh ljudi mi začne moški veselo mahati s klobukom v pozdrav in se mu z radostnimi vzkliki pridružijo tudi ženske. Bežno se sicer odzovem pozdravu, vendar se mi začne stiskati srce vedno bolj in bolj, čim bliže prihajam Razajevi domačiji. Kako minljivo je vse na svetlu Predobrim letom mi je še gospodar — Razaj ponosno razkazoval njegovo krasno domačijo, danes ga ni več med živimi; pred tlvema leti mi je stregla kot čebelica marljiva še mlada Razajeva mati z moštom, danes je tudi že „ranjka“. Mladi svet pa gre v dozdevno tako naglem pozabljenju preko vsega in je mogoče dobro tako, kajti živeti je treba, boriti se in delati ter obdržati dobro voljo, če hočemo obstati in se uveljaviti.

Ko se končno prerijem skozi cel gozd sadnega drevja in dospem na advorišče h Krznarju, ujamen k sreči še gospodarje, ki je že hotel vpreči konja in oditi na polje. Moral je potem za trenutek z menoj k preiskovanju zemlje. In spoznal sem tu, da je kotmirška občina pač dobro vedela, zakaj je ravno Paka-Krznarja izvolila za predsednika občinskega kmetijskega sveta. Smotnost ureditve

gospodarstva je tu v resnici vzorna. Bohotni koruzni nasadi in gorčični posevki v semenске namene obdajajo domačijo. Dvanajstkratno seme mu je dal letos jari ječmen. Ker vendar, kakor nikjer, tudi tu gospodar nima časa za daljše pomenke, proučiva z mlado gospodinjo (a že odraslimi hčerkami) nekoliko bližje vse domače naprave, predvsem gradnjo nove hiše s prekrasnim razgledom v dolino, obsežno rejo ščetinarjev s kar štirimi plemenicami in podobno.

In ko se ob odhodu ozrem nazaj, šele zapazim, da krasi vsako okno Krznarjeve stanovaljske hiše polno lončkov cvetlic, ki so v vsakem oknu druge barve. Prava pravcata cvetlična razstava! Gospodinja mi sicer našteva njih imena, toda danes se jih ne spominjam več. Izgleda, da vlada tu v resnici skladnost in ubranost v vseh pogledih „Kjer prepevajo in ljubijo cvetlice ne morejo biti neubrani ljudje!“ To bi menda obveljalo tudi tu. Vsaj h koncu mojega obiska doznam, da je gospodinja na Krznarjevem tudi znana naša prosvetarka in odlična igralka.

Ker se vendar že sumljivo bliža noč, mi je v vsej naglici pospešiti korake, da pridem čez grabne in jarke in skozi gozd še v naše Vurde, kjer prenočujem pri našem dragem tovarišu — izseljencu Žagarju in kjer sem drugoga dne cel dan gost pri Tomažiču in našem novem gospodarju in gostilničarju na Žnidarjevem, pri tovarišu Gašperju.

Vernik

KINO PREDSTAVE

VELIKOVEC

Od 22. do 24. avgusta:

Sudan

24. avgust:

Kasperls Reise um die Welt

25. in 26. avgusta:

Einmal Millionär sein

27. in 28. avgusta:

2. del: Zorros Rache

Od 29. do 31. avgusta:

Die verschleierte Maja

ZALOŽNIŠKA DEJAVNOST V AVSTRIJI

V mednarodnem založništvu je Avstrija zdaj s 3788 knjigami na šestem mestu pred Švico. V Nemčiji izide na leto 22.338 novih knjig, v Angliji 17.072, v Franciji 11.850, v ZDA 11.022, v Italiji 8.589.

JUGOSLAVIJA JE IZGUBILA V VOJNI 2.854.000 LJUDI

Znani jugoslovanski demografski strokovnjak dr. Dolfe Vogelnek trdi v svoji nedavno objavljeni razpravi, da je izgubila Jugoslavija v drugi svetovni vojni 2.854.000 ljudi, od teh 1.707.000 moških in 1.147.000 žensk. Razen neposrednih vojnih izgub, ki jih ceni na 1 milijon 814.000, so vštete tudi izgube, nastale zaradi zmanjšanja rojstev (440.000), odhoda Nemcev v Nemčijo (500.000) ter emigracija (50.000 Jugoslovancev in 50.000 Italijanov). Vse prejšnje cenitve jugoslovanskih izgub so bile netočne. Tudi uradna jugoslovanska cenitev izgub (1.700.000) je postavljena zelo skromno.

Iz dr. Vogelnekovih podatkov je videti, da je Jugoslavija v zadnji vojni izgubila 13,2 odst. prebivalcev, kar je za Poljsko, ki jih je izgubila 20,4 odst. (vštevši 3.200.000 Židov), največji odstotek med vsemi v vojno zapletenimi državami. Anglija je izgubila 0,8, Francija 1,4, Grčija 2,2, Nemčija 1,6, Italija 0,9, Madžarska 4,7 odst. prebivalstva.

V švicarskem mestu Freiburg je neki možakar zvečer pri čitanju knjige v postelji z gorečo cigareto v ustih zaspal. Izbruhnil je požar, ki je kmalu zajel tudi zavese. Mož in njegova žena sta se zaman trudila, da bi ogenj pogasila, gasilcev pa nista hotela poklicati. Vsem znanec sta namreč sporočila: „Ča sta odpotovala na dopust na morjo in sedaj nista hotela, da bi se izvedelo, da sta lagala. Gasilci pa so klub temu prišli, ker so jih poklicali mimoidoči na ulici. Požar so pogasili, škoda, ki jo je povzročil požar, pa je bila desetkrat večja kot bi znašali stroški dopusta na morju.“

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Sreda, 20. avgust:

6.10 Za kmetijstvo — 9.05 Želje poslušalcev — 10.30 Mali koncert — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Friedl Althaller s svojimi solisti — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Poročila. Objave. Pomenek za ženo — 16.00 Solistična ura — 17.55 „Potovanje zabave, če...“ — 20.00 Osebnost Giuseppe Verdis — 20.05 Koncert.

Četrtek, 21. avgust:

6.10 Za kmetijstvo — 9.05 Želje poslušalcev — 10.45 Nasvet v življenjskih vprašanjih — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.10 Kar si želite — 14.30 Poročila. Objave. Slovenske umetne pesmi in arije poje Franc Leskovšek — 16.00 Pevska ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 Za ples in dobro voljo igra „Vaški trio“ — 20.15 Zabavna oddaja.

Petek, 22. avgust:

6.10 Za kmetijstvo — 9.05 Želje poslušalcev — 10.45 Za podeželsko ženo — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Poročila. Objave. Komentarji. Sodobna vprašanja: Trocki svetovni revolucionar — 15.00 Iz novih knjig — 16.30 Gore in mi — 18.40 Športna poročila — 18.45 Kmečka oddaja — 20.15 Revija šlagerjev — 21.00 Glasba iz baletov.

RADIO LJUBLJANA

Sreda, 20. avgust:

5.00 Pester glasbeni spored — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Po različnih plateh o raznih stvarih — 14.10 Lahki opoldanski koncert —

18.30 Lahka glasba — 18.40 Igrajo Veseli godci — 19.10 Partizanske pesmi in koračnice — 20.00 Radijska igra — 21.00 Operne arije izvajajo jugoslovanski pevci.

Četrtek, 21. avgust:

5.00 Pester glasbeni spored — 12.00 Znane melodije — 12.40 Zabavna glasba — 13.15 Pester spored solistične in komorne glasbe — 14.00 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana — 14.10 Slovenske narodne pesmi — 18.30 Zabavna glasba — 19.00 Oddaja za ženo — 20.00 Domače aktualnosti — 20.15 V pesmi in plesu po naši deželi — 22.15 Igra Študentski plesni sekstet.

Petek, 22. avgust:

5.00 Pester glasbeni spored — 6.10 Gospodinjki nasveti — 13.00 Za pionirje — 14.00 Iz jugoslovanskega kulturnega življenja — 19.00 Radijska univerza — 19.15 Palestinske in bosanske narodne pesmi — 19.40 Zabavna glasba — 20.00 Egon Tomc: Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 „Svet v satiri in humorju“.

Iščemo

pomočnika šoferja s prakso in šoferjskim izpitom za tovorni avtomobil (Diesel).

Samo pismene ponudbe sprejema pod šifro „vesten in delaven“ Uprava Slovenskega vestnika, Celovec, Gasometergasse 10.

kakor Andrej Hening sta vročila kralju prošnjo. Toda k zmagi vaše pravice — oprostite mi, milostiva, to trditev — je najbolj pripomogel ugled vrhovnega sodnika ogrske kraljevine. Moj gospodar želi sedaj, ko je kralj Ferdinand premagal Ivana Zapoljo, naj bi pravica obeh družin bila trdna in stalna in niti na misel mu ni nikoli prišlo, da bi oporekal pravu do polovice, ki pripada Heningovemu rodu.“

„To se pravi,“ je rekla gospa, ki se je popolnoma obrnila k Palfyju, „imetje je nerazdeljivo in družinsko, dohodki in užitek pa se morajo med našima družinama razdeljevati na pol. Takšen smisel kraljeve darilne listine in takšna je bila pogodba, ki sta jo sklenila moj rajni gospod in gospod Bator v Stubici.“

„Da, da,“ je nekoliko v zadregi odvrnil Madžar.

„Moram povedati še to,“ je nadaljevala gospa Uršula, „da sem leta 1559 svojemu pokojnemu gospodu Andreju od svoje materinske dote posodila sedem tisoč ogrskih forintov ter si izgovorila za to pravico do četrte vsega imetja. Tudi tega ne pozabite, da je bil na posestvu, ko sva ga prevzela, dolg. Upniki, baron Kleinach, Jakob Sekelj in Ladislav Kerččen so hudó pritiskali na pokojnika, da jim vrne. Na srečo se je našel dober človek, gospod podban Ambrož Gregorjanec, ki je pijavkam izplačal dolg dva tisoč trideset forintov; seve si je zato pridržal založno pravo,

ki ga je potem prenesel na svojega sina Stepka, ko se je le-ta oženil z mojo hčerko Marto.“

„Tudi to vem, vaša milost, ali ne morem tega razumeti drugače, kakor da to breme pada na Heningovo polovico.“

„Molčite,“ je vzkliknila gospa Uršula in udarila z nogo ob pod, „tu ni govora o polovici! Dolg pada na celokupno zemljišče. Ne kraljevski sodnik, ne sam kralj ne bosta naše dedovine z nožem razsekala na dvoje, dokler mi je glava živa, čeprav se mi to dvojno gospodarstvo na eni in isti zemlji zdi kakor tisti čudni dvoglavi orel, ki mu ena glava gleda na desno, a druga na levo.“

„Saj to je,“ je vzkliknil Palfy in skočil na noge, oči pa so mu čudno zableščale. „Saj to je, milostiva! Prav pravite. Tako misliva tudi jaz in moj velmožni gospodar. Nehajmo s sumničenji in pustimo zdrabe! Končajmo prepir, ki traja že celo uro. Gospod kraljevski sodnik ne želi, da bi stvar prišla pred sodišče, ker je tudi on sodnik in ve, da so take pravde med družinami pravo prekletstvo.“

„Aha!“ se je gospa Uršula škodoželjno zasmejala; „moj dragi sorodnik se torej sodišča boji? Dobro, da vem. Gospod pač pozna postavbe. Zdi se torej, da njegova pravda visi na tenki niti. Pa poslušajmo vaše pogoje, gospod Palfy.“

Gospa Uršula je spet začela z umerjenimi koraki, prekrižanih rok hoditi po sobi dol in

* Grb habsburške rodovine.

gor, upirajoč oči v tla, ob njej pa je korakal poslanik, ki se je venomer priklanjal in mahal z rokama.

„Prvič,“ je začel Madžar in dvignil palec, „treba je odpraviti Jurija Vsesvetička. To je brezobziren človek, deloma zato, ker hoče ugajati svojemu gospodarju, deloma ker skrbi tudi za svoj žep. Toda treba ga je odpraviti, ker ni všeč vaši milosti, sicer pa je tudi slab in bolan. To bo najboljša pretveza, da se ga rešimo.“

„Dobro,“ reče gospa, „nadaljujte!“

„Drugič,“ pravi Madžar in dvigne kazalec, „za svojega upravnika bo moj velmožni gospodar postavil književnika Ergo Dombroja, mirnega in pravičnega človeka, ki tu v bližini nima nobenega sorodnika in tudi ni oženjen. Njemu bomo inventarno določili, koliko mu gre vina, živine, žita, sena, pohišstva in orodja, kolikor spada na polovico mojega milostljivega gospodarja.“

„Dobro,“ potrdi gospa, „toda razbojnika Horvat in Golubič morata tudi iz hiše, ali slišite?“

„Na vsak način. Pri tej priči ju spodimo, vaša milost,“ pristane Madžar na Uršino zahtevo. „Tretjič, kar se tiče gospostva, lastnine in lastninskih pravic, to je neločljivo in nerazdeljivo, samo treba je najti način, kako bi se ti dvojni in različni upravi pametno uredili.“

„Dalje,“ dé Heningovka in pogleda posredovalca izpod oces.

„Stvar ni tako težka, kakor se morebiti na prvi pogled zdi. Predvsem je treba imeti pred očmi, da je treba po pravici ves dohodek deliti na dvoje. Toda priznati morate, da je zelo nerodno in mučno, če na eni in isti zemlji gospodarita dva; to sploh gospodarstvo ni, ker se drug v drugega zadeva in drug drugemu oporeka, najmanj pa se spodobi, da se vtikajo v vaše posle razni valpti in župani in grajski upravitelji, kakor je to na primer delal Vsesvetički. Jaz bi rekel tako: vse se mora popisati inventarno, kar k posesti prvobitno spada ter se ne sme pod nobenim pogojem zmanjšati. Potem se bo preračunal dohodek od vsakega posameznega zemljišča in od kmetov ter določili dve enaki polovici. Na eni boste, milostna gospa, gospodarili vi, na drugi upravitelj mojega velmožnega gospodarja. Vsako leto se bo pregledal inventar; na enem izmed gradov in sicer na stubiškem boste stolovali vi, milostiva, a tu na Susjedu bo stoloval batorski upravitelj.“

„Al!“ je vzkliknila gospa Uršula, „zopet ste začeli deliti, gospod Palfy, kdo pa mi bo jamčil za mojo pravico do susjedске posesti? Ne, ne sprejemem, nikakor ne sprejemem!“

„Pomirite se, milostljiva gospa,“ je nadaljeval Madžar, ki se ni dal razdražiti, „na to sem tudi mislil in povsem je prav, da si tudi to zagotovite, čeprav so Batori vaše sorodstvo. Sedaj vam ne govori zastopnik kraljevskega sodnika, marveč vaš prijatelj.“

(Dalje)